

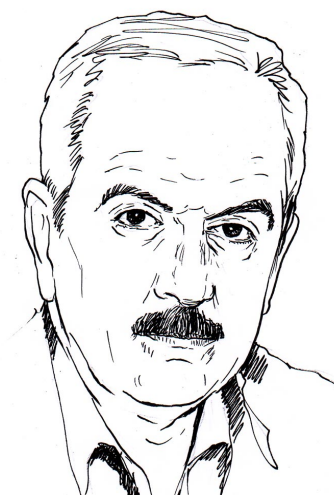
ئامانچەكانى شانۆى قوتابخانەبى زۆرن، يەكەم ئامانچى فېتر كردنە. فېتربوون لە شانۆى قوتابخانەدا، واتە ھاوکارىبىکردنى قوتابى لەدرک پىتکردنى ماناى ژيان و خوگونچاندىن لەگەلېدا. زۆرجار لەقوتابخانەدا وا پىناسەى نواندىن دەكرىت كە فاكترىكە بۆ تىگەيشتنى قوتابى لەوانەكانى خويندىن، ئەوئىش بەھۆى پشت بەستن بەنواندىن بۆ بىرکردنەو و سۆز و ھەست و كردار، لەگەل ھەستىيارەكان و چالاكترکردنىان بۆ تىگەيشتن.

زانايانى دەروونناسى دەلېن: "ھەرچەندە ھەستىيارەكان زياتر بن، ئەو دەتوانى بۆ وەرگرتنى بىرۆكەيەكى دياركراو بەكاربھيتىن، ھەر ئەوئەش دەبىتتە ھۆى بەھىزکردن و جىگىرکردنى لە مېشكى وەرگر" ھەندىك لە لىكۆلەرەوھەكان دەلېن وەرگر ئەو زانىيارىانەى وەربانەدەگرىت، 80% يان لە رىگەى ھەستىيارى بىنەن و بىستەنەو دەبىت، وەرگرتنى زانىيارى بۆ تاكىك بەرپۆھى 35% دەبىت كاتىك دەنگ و وئىنە بەكاردەھىتەن، ماوھى مانەوھى ئەم زانىيارىانە زياتر لە رپۆھى 50% دەبىت، چونكە شانۆ پشت بەوئىنە و دەنگ دەبەستىت كە لە رىگەى جوولە و ھىما و پىكھاتە و تەركىز و بارودۆخى گشتىيەو دەبىت، لەگەل كارىگەرە دەنگىيەكان و گۆرانى و دەمودوو و موزىك و دىالۆگ رۆلى گرنگ لە نمايشەكەدا دەبىن، ھەر بۆھى كاتى وئىنە و دەنگ لە پرۆسەى فېترکردن بوونىان دەبى، بى گومان كارەكە باشتر دەگاتە بىنەر، كاتى وئىنە لەگەل جوولە و دەنگ بەيەك دەبەستىتەوھە لە چالاكىيەكانى تر ئەنجامەكەى چاكر دەبى، لېرەدا قوتابى زياتر ھەست بە ھەستىيارەكان دەكات.

شانۆ وەك زانراوھە لەگەل ھەموو ھەستىيارەكانى وەرگر دەوئىت، ئەمەش فاكترىكە بۆ ئەوھى قوتابى لە بابەتەكەى تىبگات، بەپىچەوانەشەوھەندىك لە مامۆستاىان بۆچوونىان واپە كە ئەمە ھىچ كارىگەرىيەكى ئەوتۆى لەسەر قوتابى نابىت، بەلكو تەنبا كات بەسەربردنەو پرۆسەيەكى سەركەوتو نىيە، يان دەلېن نواندىن ناتوانىت ھەستىيارەكان بچوولتەن و دركى پى بكات، ئەم جۆرە مامۆستاىانە تەنبا باوھىيان بە لەبەركردنە، ئەگەرچى ئەم سىستەمە زۆر كۆنە، ھەرىۆھە ئىستا لە زۆرىيەى ولاتان گرنكى زۆر بە شانۆى قوتابخانە دەدرى.

بەتاقىكرىدەنەو سەلمىتراوھە كە قوتابى چىتر و لەزەت لەوانەكەى وەرەدەگرىت كاتى مامۆستاكەى بتوانى بەشپۆھەكى زىرەكانە و ورد مامەلە بكات، ئەگەر ھاتو پلانئىكى جوان و رىكوىيەكى بۆ دانا كارەكە بەجوانى بەرجەستە دەبىت، ھەرچەندە لەلای ئىمە لە زۆرىيەى قوتابخانەكانماندا باوھىيان بە نمايش و نواندىن شانۆبى نىيە و تارادەيەك ئەم بىرکردنەوھەيەيان مافى خۆيانە لەبەر نەبوونى شوئىن و ھۆل و فاكترەكانى ترى نمايش. زۆر جار مامۆستا لە رىگەى نواندەنەو ئاستى قوتابىيان ديارى دەكات كە كامىيان ئاستى زۆر باشە، يان زۆر خراپە، يان شەرم دەكات، يان شتى تر، چونكە ئامانچى قوتابخانە تەنبا ئەوھە نىيە قوتابى فېترى نووسىن و خويندەنەو بكات، بەلكو دەبىت فېترى ئەوھە بىت كە چۆن قسە بكات و چۆن لە ژيانى رۆژانەدا بەكارى بھىن، كەواتە بەو مانايە نواندىن دەبىتتە بەشئىك لە رىگەى پەرودەو بەكئىك لەو فاكترەرانەى كە دەتوانىت پەرەى پى بدرىت، چونكە ھاوكارى قوتابى دەكات بۆ گەشەكردن و دەربىرەن تا بتوانى بەشپۆھەكى رەوان قسە بكات، ئەمەش دەبىتتە ھۆى ئەوھى قوتابى دەور بىنەت و لە ھەمان كاتدا گوئىگر و چاودىترى خۆى و ئەوانى تر بكات، ھەرودەھا نواندىن وا لە قوتابى دەكات كە چۆن بىركاتەو، چۆن شىعەر بخوئىتتەوھە ھەست و سۆزى بەكار بھىنەت. ئەزمونەكان سەلماندوويانە باشترىن رىگەى فېتربوون برىتسىيە لە رىگەى نواندىن لە ھەموو لايەنىكەو، بەتايبەتى لە لايەنى كۆمەلەيەتسىيەو، بەھۆى تىكەل بوون لەگەل ھاوئىكانى كاتى جوولە و دىالۆگ و كردار دەكات، جىھانئىكى سەرىستى پى دەبەخشىت. لەكۆتايىدا ھىوادارىن وەزارەتى پەرودە گرنكى بە شانۆى قوتابخانەكان بدات و وەك چۆن وانەى شپۆھەكارى ھەيە، سروود و موزىك ھەيە، وانەى شانۆش لە خشتەى وانەكاندا ھەبىت.

بارى دەروونىيى قوتابىان لەشانۆى قوتابخانەبىدا

كامەران حاجى ئەلىياس